

บทที่ 2

การสร้างคำ

ลักษณะภาษาไทยข้อหนึ่งระบุว่า คำที่ใช้ในภาษาไทยเป็นคำพยางค์เดียว และไม่มีเสียงควบกล้ำ คำพวกนี้เป็นคำที่ใช้กันมาแต่ดั้งเดิมแล้ว แต่พอเวลาผ่านไป เรามีความจำเป็นในการใช้ภาษาติดต่อกันมากขึ้น และต้องการคำมาใช้เรียกชื่อวัตถุ แร่ธาตุ ฯลฯ ที่ค้นพบภายหลัง ตลอดจนใช้เรียกชื่อปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ คำพยางค์เดียวที่ใช้กันอยู่ในภาษาไทยตั้งแต่ดั้งเดิมจึงไม่พอสำหรับการใช้พูดจาติดต่อกัน เราต้องหาคำมาใช้โดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ยืมมาจากภาษาอื่น โดยมีวิธีการเขียนและอ่านให้สะดวก เข้ากับภาษาไทย ส่วนใหญ่จะเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาบาลีสันสกฤต จนคนไทยหลายคนเข้าใจว่าภาษาบาลีสันสกฤตเป็นแม่ภาษาของภาษาไทย ซึ่งความจริงไม่ใช่ เพราะลักษณะภาษาไม่เหมือนกัน ส่วนภาษาอื่น ๆ ก็มีภาษาเขมร อังกฤษ ฝรั่งเศส จีน ญี่ปุ่น ฯลฯ คำพวกนี้ถ้าหากออกเสียงลำบาก ออกได้ไม่สะดวก เราก็จะเปลี่ยนวิธีการเขียนหรือการออกเสียงเสียใหม่ ปัจจุบันมีใช้มากมาย เช่น รถเมล์ ฟุตบอล ก๋วยเตี๋ยว โอเลี้ยง ฟรี สุนัข สบาย เป็นต้น

2. สร้างขึ้นใหม่ โดยนำเอาคำโดดที่มีอยู่แล้วมาประกอบกัน กลายเป็นคำชนิดที่เรียกว่า คำซ้อน คำซ้ำ คำประสม แต่ละชนิดประกอบด้วยคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป

3. เกิดขึ้นใหม่ เป็นผลจากการสร้างคำประสม ทำให้เกิดรูปคำใหม่ขึ้นมา และไม่ใช่อำพยางค์เดี่ยวอีกต่อไป

คำสร้างใหม่

จากวิธีการต่าง ๆ นี้เราจะเห็นว่า เป็นวิธีการที่ทำให้คำพยางค์เดียวกลายเป็นคำมากพยางค์ แม้ว่าคำที่ยืมมาบางคำจะเป็นคำพยางค์เดียวก็ตาม บางทีเราก็นำคำที่ยืมมานั้นมาประกอบกันเป็นคำมากพยางค์ก็ได้ และบางคำก็เป็นคำมากพยางค์อยู่ในตัวของมันเอง ลักษณะภาษาไทยที่ว่าคำไทยเป็นคำเดี่ยวโดด ๆ จึงเป็นลักษณะแต่ดั้งเดิมเท่านั้น

การสร้างคำ หรือการนำเอาคำโดดมาประกอบกันเข้าเป็นคำมากพยางค์ เป็นวิธีการที่ทำให้มีคำใช้ในภาษาได้มาก และการสร้างคำนี้เองที่ทำให้เกิดผลพลอยได้ มีคำเกิดใหม่ขึ้นมา

การสร้างคำขึ้นใหม่ มีอยู่ 3 แบบ คือ

1. การนำคำมาซ้อนกัน เรียกว่า คำซ้อน
2. การนำคำมาซ้ำกัน เรียกว่า คำซ้ำ
3. การนำคำมาประสมกัน เรียกว่า คำประสม

คำซ้อน

คำซ้อนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามวิธีการสร้าง คือ คำซ้อนเพื่อความหมาย จะมุ่งที่

ความหมายเป็นสำคัญ คำซ้อนเพื่อเสียง จะมุ่งที่เสียงเป็นสำคัญ แต่คำซ้อนทั้ง 2 ประเภทนี้ ก็จะมีเสียงที่ออกได้ง่าย สะดวก ฟังดูดี และความหมายเหมาะสมด้วย

วิธีสร้างคำซ้อนเพื่อความหมาย คือนำคำเดี่ยวที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คล้ายคลึงกัน หรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน หรืออาจจะตรงข้ามกันก็ได้ และเป็นคำที่มีที่ใช้ในภาษา มาซ้อน เข้าคู่กัน คำแรก เรียกว่าคำต้น คำหลัง เรียกว่าคำท้าย จะเป็นคำไทย หรือคำที่ยืมมาจากภาษา อื่นก็ได้ ตัวอย่างเช่น

ไทย	ซ้อนกับ	ไทย	เช่น	หน้าตา
ไทย	ซ้อนกับ	บาลีสันสกฤต	เช่น	ชากศพ
ไทย	ซ้อนกับ	เขมร	เช่น	เจียบสัจด
เขมร	ซ้อนกับ	เขมร	เช่น	สนุกสบาย
บาลีสันสกฤต	ซ้อนกับ	บาลีสันสกฤต	เช่น	รูปภาพ

ฯลฯ

คำพวกนี้เมื่อซ้อนกันแล้วจะเกิดคำใหม่ มีความหมายใหม่ ซึ่งจะไม่เปลี่ยนไปจากความหมายเดิมมากนัก หรือถ้าหากเปลี่ยนไปมาก ความหมายใหม่ก็ยังเกี่ยวเนื่องกับความหมายเดิม พอมองเห็นคำได้ จึงอาจมีผู้สงสัยว่า จะสร้างคำซ้อนขึ้นมาทำไม ในเมื่อคำที่ได้มานั้นก็ยังมี ความหมายคงเดิม จะใช้คำเดิมโดยไม่ต้องสร้างคำก็อาจจะได้ แต่โดยความเป็นจริงแล้ว การ สร้างคำซ้อนขึ้นมาใช้นั้นมีประโยชน์มากในภาษา ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

คำซ้อนเพื่อความหมาย สามารถที่จะแยกลักษณะออกได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้คือ

1. ซ้อนแล้วความหมายจะปรากฏอยู่ที่คำต้นหรือคำท้ายเพียงคำเดียว อีกคำหนึ่งไม่มี ความหมาย แต่เราซ้อนคำขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการผ่อนเสียงเวลาพูด เป็นเสียงหนักบ้าง เบา บ้าง และเพื่อที่จะได้ไม่ต้องเน้นความหมายหรือเจาะจงลงไปซึ่งอาจจะเป็นการผูกมัดตัวเอง เช่น

หน้าตา ความหมายอยู่ที่ หน้า (คำต้นคำเดียว)

เนื้อตัว ความหมายอยู่ที่ ตัว (คำท้ายคำเดียว)

แม้เป็นคำตรงกันข้ามกันมาซ้อนกัน ก็มีลักษณะเดียวกัน เช่น

ผิดชอบ ความหมายอยู่ที่ ผิด

เท็จจริง ความหมายอยู่ที่ จริง

ได้เสีย ความหมายอยู่ที่ เสีย

คำพวกนี้ถ้าหากจะใช้เป็นคำเดี่ยวคำเดียว ก็สามารถใช้ได้ แต่บางทีความหมายที่ได้จาก คำซ้อนจะหนักแน่นกว่า กว้างกว่า หรืออาจจะเป็นไปในทางตรงกันข้าม คือทำให้ความหมายที่

หนักแน่นหรือชี้เฉพาะกลับกลายเป็นไม่ชี้เฉพาะ เช่นตัวอย่าง

เมื่อวานฉันเกือบตกรถเมล์ ใจหายหมด

เมื่อวานฉันเกือบตกรถเมล์ ใจคอหายหมด

ใจคอ เป็นคำซ้อน ในประโยคทั้งสองนี้ ประโยคที่สองจะมีความหมายหนักแน่นกว่า อีกตัวอย่างหนึ่งคือ

ไปเล่นที่ไหนมา ดูซิแก้มเปื้อนหมด

ไปเล่นที่ไหนมา ดูซิแก้มกางเปื้อนหมด

แก้มกาง เป็นคำซ้อน ในประโยคทั้งสองนี้ ประโยคที่สองจะกินความหมายกว้างกว่า และเป็นการพูดแบบไม่จำเพาะเจาะจง

2. ซ้อนแล้วมีความหมายทั้งคำต้นและคำท้าย แต่ว่าความหมายกว้างออก ไม่ได้หมายเฉพาะคำสองคำที่นำมาซ้อนกัน เช่น

พี่น้อง ไม่ได้หมายถึงเฉพาะคนที่พี่น้องห้องเดียวกัน แต่คนที่เป็ญาติกัน ก็ใช้ว่าเป็นพี่น้องกันได้ แม้จะเป็นญาติสนิท หรือห่างกันก็ตาม

ลูกหลาน ไม่ได้หมายถึงเฉพาะลูก หรือหลาน แต่หมายถึงผู้ที่สืบเชื้อสาย ซึ่งจะเป็นลูกหลานหรือต่อจากนี้อีก นอกจากนี้ยังสามารถหมายความรวมไปถึงผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอยู่ในเชื้อสายหรือตระกูลเดียวกัน แต่บังเอิญมีความสัมพันธ์กัน เช่น ผู้หลักผู้ใหญ่มักจะเรียกเด็ก ๆ ที่อ่อนอาวุโสกว่าว่า ลูกหลาน ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องเป็นญาติกันเลย

3. ซ้อนแล้วความหมายปรากฏเด่นอยู่ที่คำเดียว อีกคำหนึ่งไม่มีความหมาย แต่จะช่วยเน้นความหมายของคำแรก ซึ่งถ้าเราจะใช้คำเดียวคำเดียวนั้น ความหมายก็เป็นอย่างเดียวกันแต่ไม่หนักแน่นเท่า เช่น

ดื้อดั่ง ความหมายคือ ดื้อมากกว่าดื้อเฉย ๆ แต่ถ้าเราจะใช้ ดื้อ คำเดียว ก็ใช้ได้ การใช้ดื้อดั่ง เป็นการเน้นว่าดื้อจริง ๆ

4. ซ้อนแล้วความหมายของคำซ้อนกับคำเดียวต่างกันไป คือ ใช้คำซ้อนกับคำเดียวแทนกันไม่ได้ เพราะความหมายจะไม่เหมาะสม ไม่เข้ากัน ตัวอย่างเช่น

แข็ง ใช้กับใจก็ได้ กับร่างกายก็ได้ เช่น ใจแข็ง คอแข็ง (ลักษณะไม่พอใจ) ปากแข็ง (ไม่ยอมรับ) ตัวแข็ง (ตกใจ) เสียงแข็ง (ยืนยงอยู่เช่นนั้น) ขาแข็ง (เมื่อย) มือแข็ง (ไม่ยอมไหว้ใคร) เป็นคนแข็ง (ไม่ยอมอ่อนข้อให้ใคร)

แข็งแรง เป็นคำซ้อน ใช้กับใจไม่ได้ต้องใช้กับร่างกาย ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ หมายถึงมีสุขภาพดี อาจจะใช้ได้ว่า หัวใจแข็งแรง หมายถึงว่าไม่เป็นโรคหัวใจ แต่จะใช้ว่า ใจแข็งแรงไม่ได้เลย

พร้อม กับ พร้อมพรัง ก็เช่นเดียวกัน พร้อม หมายถึง ครบแล้ว หรือ เวลาเดียวกัน เช่น ฉันไปพร้อมเธอนะ หรือ กล้องที่.วี. พร้อมแล้ว แต่ พร้อมพรัง หมายถึงมีหลายสิ่ง

หลายอย่างในเวลาเดียวกัน เช่น ผู้หญิงคนนี้มีทุกอย่างพร้อมพรั่ง ผู้หญิงคนนี้มีทุกอย่างพร้อมพรั่ง หมายถึงว่า ผู้หญิงคนนี้น่าจะมีคุณสมบัติ ทริพย์สมบัติ รูปสมบัติ ฯลฯ ครบถ้วน

5. ซ่อนแล้วความหมายปรากฏอยู่ทั้งคำต้นและคำท้าย แต่ความหมายเป็นไปในเชิงอุปมา คำซ่อนชนิดนี้สำคัญในแง่ที่ว่า เป็นผลให้เกิดความมกงามทางภาษาอย่างมาก คือความหมายใหม่ที่ได้นั้น แม้จะเกี่ยวเนื่องกับความหมายเดิม แต่ก็ไม่ได้แปลตรง ๆ ตามคำเดียวที่นำมาซ่อนกันนั้น แต่จะแปลเป็นความหมายเปรียบเทียบ หรือความหมายเชิงอุปมา คำซ่อนแบบนี้มักจะใช้เป็นคำกริยาและคำขยาย เช่น

เค็ดรื้อน	หมายถึง	กระวนกระวาย ไม่เป็นสุข
อุ่มขุ	หมายถึง	เลี้ยงดูบำรุง เชิดชวยก่อง
อยู่กิน	หมายถึง	ดำเนินชีวิตฉันสามีภรรยา
อ่อนหวาน	หมายถึง	ละมุนละม่อม ไม่แข็งกระด้าง
สับโขก	หมายถึง	พูดจาเป็นเชิงด่าว่าอีกฝ่ายหนึ่ง

6. ซ่อนแล้วมีความหมายทั้งคำต้นและคำท้าย ตรงกับความหมายเดิมของแต่ละคำ แต่ความหมายของคำที่ซ่อนกันแล้วจะหนักแน่นขึ้น และความหมายไม่จำกัด เช่น

ฆ่าฟัน หมายถึงการฆ่าด้วยอาวุธอะไรก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นมีด หรือดาบ และไม่ต้องฟัน อาจจะใช้แทง ทบหัว ฯลฯ ได้ทั้งนั้น

เจ็บปวด ไม่ได้จำกัดอยู่ว่าต้องเจ็บหรือปวดทางร่างกายเพราะเป็นบาดแผลหรือฟกช้ำ แต่หมายถึงทางด้านจิตใจก็ได้ เช่น เราเสียคนรักไปนี้ เจ็บปวดจริง ๆ

ลักษณะที่กล่าวมานี้เป็นลักษณะสำคัญของคำซ่อนเพื่อความหมาย

ประโยชน์ของคำซ่อนเพื่อความหมายมีมากมาย คือ ทำให้เราได้คำใหม่ มีความหมายใหม่ขึ้นใช้ในภาษามากมายหลายคำ แม้ว่าคำที่เรานำมาซ่อนกันนั้นจะเป็นคำที่มีความหมายในตัวเองสมบูรณ์อยู่แล้วก็ตาม แต่คนไทยเรามีนิสัยชอบพูดจาคล้องจองกัน ดังนั้นการซ่อนคำจะให้ประโยชน์ในการพูดได้มาก เช่น ถ้าเราพูดว่า แขนเปื้อนหมด กับ แขนแมนเปื้อนหมด การใช้คำซ่อนจะฟังดูดีกว่า ถึงแม้จะไม่ได้เป็นคำคล้องจองกัน แต่ก็ช่วยในการพูดจาซึ่งจะมีลักษณะเหมือนกับที่เราเรียกว่า อุทานสร้อยบท เช่น เขาเป็นคนแข็ง กับ เขาพูดจาแข็งกร้าว แข็งกร้าว ก็เป็นคำซ่อน

การใช้คำซ่อนในการพูดยังอาจจะช่วยผ่อนแรงได้ด้วย ผู้พูดไม่ต้องเหนื่อยมาก เพราะการออกเสียงคำเดียวมาก ๆ ผู้พูดจะต้องเน้นเสียง และถ้าหากเป็นเสียงพยัญชนะระเบิดก็จะยิ่งเหนื่อย การใช้คำซ่อนผ่อนเสียงให้หนักบ้าง เบาบ้าง ก็จะเป็นประโยชน์มากกว่าไม่ใช่เลย

นอกจากนี้การใช้คำซ่อนยังสามารถทำให้เรารู้ หรือสืบค้นหาความหมาย หรือที่มาของคำที่นำมาซ่อนกันนั้นได้ เช่น คำว่า หีบปิด เรารู้ความหมายของคำว่า หีบ แต่ไม่รู้ความหมาย

ของคำว่า **ปิด** มากไปกว่า **ปิดกวด** ซึ่งในกรณีนี้ **ปิด** คำนี้จะไม่ใช่คำเดียวกับ **ปิดกวด** แน่นนอน **ปิด** น่าจะมีความหมายเป็นทำนองเดียวกันกับ **หีบ** ดังนั้นก็เกิดการสับสนที่มาและความหมายของคำว่า **ปิด** คำนี้ไม่ใช่ภาษาไทย แต่เป็นภาษาอื่น คือ ภาษามลายู (คือคำว่า **เปติ**) เพราะคำนี้ในภาษามลายูมีความหมายทำนองเดียวกันกับ **หีบ** ซึ่งก็เป็นผลจากการค้นคว้าในด้านภาษา ทำให้ความรู้กว้างขึ้น

ประโยชน์อีกประการหนึ่งก็คือ ทำให้เราสามารถรู้หน้าที่และความหมายของคำนั้น และยังสามารถเสียงสูงต่ำได้ในกรณีที่เกิดความไม่แน่ใจเนื่องจากใช้คำที่มีเสียงคล้ายกัน เช่น ถ้าเราพูดหรือใช้คำว่า **ฟัน** เฉย ๆ ไม่มีข้อความแวดล้อม จะเกิดการสับสนได้ว่าคำนี้เป็นกริยา หรือนาม แต่ถ้าเราใช้เป็นคำชื่อนว่า **หม่าฟัน** ฟัน คำนี้ก็คือนามกริยา ถ้าใช้ว่า **ฟันฟาง** ฟัน คำนี้ก็คือนาม และในบางครั้งเราอาจจะได้ยินคำที่ออกเสียงคล้ายกันแล้วเกิดความสับสนว่าเป็นคำอะไรแน่เช่น **น้ำ** กับ **หน้า** หากใช้เป็นคำชื่อนว่า **น้ำอา** หรือ **หน้าตา** เราจะไม่เกิดความสับสนแน่นอน

เรื่องต่อไปคือคำชื่อนเพื่อเสียง คำชื่อนชนิดนี้มุ่งที่เสียงยิ่งกว่าความหมาย คือคำที่นำมาชื่อนกันนั้นไม่จำเป็นต้องมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่เสียงจะต้องไปด้วยกันได้ ดังนั้นคำชื่อนเพื่อเสียงบางคำจึงสร้างขึ้นจากคำที่ไม่มีมีความหมายหรือไม่มีที่ใช้ทั้งคำต้นและคำท้าย บางคำมีความหมายหรือที่ใช้เฉพาะคำต้น บางคำมีความหมายหรือที่ใช้เฉพาะคำท้าย บางคำมีความหมายทั้งคำต้นและคำท้าย แต่ความหมายที่ได้มาใหม่ไม่เกี่ยวข้องกับความหมายเดิม ดังตัวอย่างจากหนังสือลักษณะภาษาไทย และตัวอย่างเพิ่มเติม ก็คือ

คำชื่อนที่สร้างขึ้นจากคำที่ไม่มีมีความหมายเลยทั้งคำต้นและคำท้าย เช่น **บ้วนเปียน** **ดุกดิก** (**กระดุกกระดิก**) **งิมง่า** **เล็กเล็ก** **ล่องแล็ก** **หงุบหงับ** **ปุบปับ** **บิบบับ** **هنگหง่าง** **โง่งฉ่าง** **วลา**

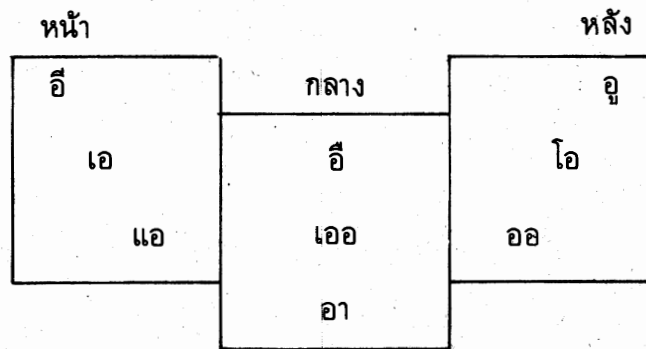
คำชื่อนที่สร้างขึ้นจากคำที่มีความหมายเฉพาะคำต้น เช่น **ทักทาย** **วอแว** **จอแจ** **กรอบ** **แกรบ** **เซอะเซะ** **โครังคร่าง** **ดิงดิง** **เซ่อซ่า** **วลา** แต่เมื่อสร้างขึ้นมาแล้วบางคำก็ไม่มีมีความหมายเกี่ยวข้องกับความหมายเดิมเลย เช่น **จอแจ** **จอ** แปลว่าผ้าที่ขึงไว้สำหรับเล่นหนัง หรือชื่อปีแห่งนักษัตริ แต่ **จอแจ** หมายถึงความไม่เรียบร้อย บางคำก็ยังมีคำความหมายเดิม เช่น **ดิงดิง** **ดิง** เป็นเสียงดังที่เกิดจากการกระทบ เช่น **กระทบเท้า** **ดิงดิง** ก็เป็นเสียงดังเช่นเดียวกัน

คำชื่อนที่สร้างขึ้นจากคำที่มีความหมายเฉพาะคำท้าย เช่น **เปะปะ** **จู้จู้** **ร่อแร่** **เรียราด** **ไกลเกลี้ย** **ตะเกียกตะกาย** **ลวนลาม** **กรุ่มกริม** **วลา**

คำชื่อนที่สร้างขึ้นจากคำที่มีความหมายทั้งคำต้นและคำท้าย แต่ความหมายที่ได้มาใหม่นั้นไม่เกี่ยวข้องกับความหมายเดิม เช่น **มัวเมา** **แก๊งก้าง** **ยักย้าย** **รุกราน** **เคียดแค้น** **เบี่ยงปาย** **เอียงอาย** **โง่งดั่ง** **โง่งผาง** **ซิงซัง** **โยกโย้** **วลา**

การสร้างคำชื่อนเพื่อเสียง ต้องคำนึงถึงเสียงเป็นสำคัญ ว่าเสียงจะไปกันได้ดีหรือไม่ จึงมีวิธีการสร้างที่ต่างไปจากคำชื่อนเพื่อความหมาย โดยเราอาศัยการออกเสียงสระในภาษาไทย

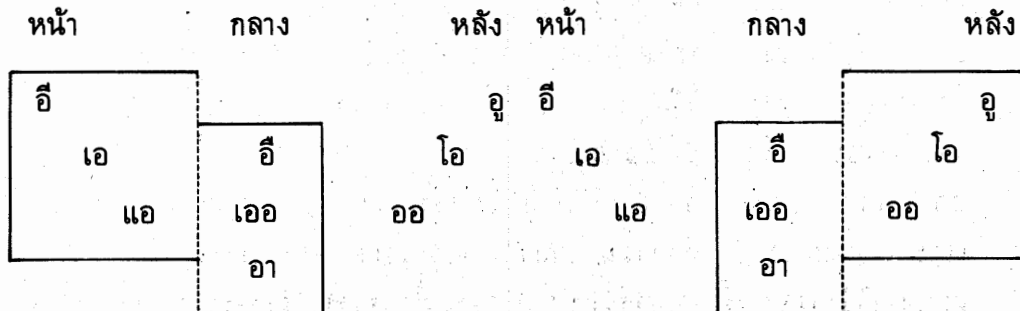
มาช่วยในการสร้าง สามารถเขียนเป็นแผนผังการออกเสียงและวิธีสร้างได้ดังนี้
วิธีที่ 1

ให้คำต้นและคำท้ายมีเสียงสระที่เกิดแห่งเดียวกัน คือเป็นสระหน้าด้วยกัน สระกลางด้วยกัน หรือสระหลังด้วยกัน มาซ้อนกันเข้า ส่วนใหญ่จะเป็นเสียงสระกลาง ตัวอย่างเช่น

- อี + อา เช่น อี้อา อี้อา หรือหว่า
- อี + อะ เช่น ดิ่งดิ่ง ชิ่งชิ่ง ทึกทัก ปิ่งปิ้ง
- เออ + อา เช่น เซอซ่า เรอรา เทิบทาบ เย็บยาบ
- เออะ + อะ เช่น เงอะงะ เหอะหะ เบอะบะ

วิธีที่ 2

ให้คำต้นและคำท้ายมีเสียงสระที่เกิดใกล้เคียงกัน คือสระหน้า ซ้อนกับสระกลาง หรือสระหลัง ซ้อนกับสระกลาง

สระหน้าซ้อนกับสระกลาง เช่น

- อี + อะ เช่น ชีชะ ชิ่งชิ่ง จิ้งจิ้ง
- เอ + อา เช่น เฮฮา เก้งก้าง هنگห่ง
- เออะ + อะ เช่น เกกะกะ เปะปะปะ เอะอะ
- แอ + อา เช่น แกรกกราก แสกสาก

สระหลังซ้อนกับสระกลาง เช่น

อุ + อา เช่น ฟุฬา ชูซ่า

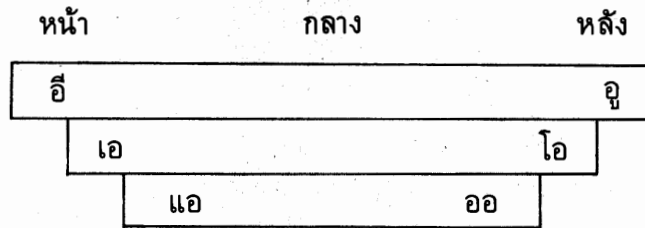
อุ + อะ เช่น ขรชระ ตูต๊ะ ปุปะ กุกกัก

อุ + อา เช่น รุ่มร่าม จุ่มง่าม จุ่นง่าน จุ้นจ้าน

โอ + อา เช่น โฝงผาง กะไชกกะซาก กะโตกกะตาก

ออ + อา เช่น หมองหมาง

วิธีที่ 3

ให้คำต้นและคำท้ายมีเสียงสระที่เกิดในระดับเดียวกัน คือเสียง อี ซ้อนกับเสียง อู เสียง เอ ซ้อนกับเสียง โอ เสียง แอ ซ้อนกับเสียง ออ แต่ลักษณะการซ้อนคำแบบนี้ทำให้เราออกเสียงลำบาก คือต้องออกเสียงสระหน้าก่อน แล้วกลับมาออกเสียงสระหลัง เราจึงสับที่เสียงสระหลังมาไว้ข้างหน้า ดังนี้

อุ + อี เช่น อู้อี้ จู้อี้ บู้บี้ ยู้อี้ ทุ้อี้

อุ + อี เช่น จุกจิก จุบจิบ ดุกดิบ หลุกหลิก หงุดหงิด หวดหวิด

โอ + เอ เช่น โอ้อี้ โลเล โยเย โยกเยก ไชเซ โป้เป้

โออะ + เอาะ เช่น บึงเบ็ง ลั่งเล็ง

ออ + แอ เช่น อ้อแอ้ ร่อแร่ งอแง จ็อกแจ้ก จอแจ วอแว จ่อมแจ่ม

เอาะ + เอาะ เช่น ลอกแลก กือกแก็ก เปาะแปะ เหลาะแหละ

นอกจากวิธีการสร้างทั้งสามวิธีนี้แล้ว คำซ้อนเพื่อเสียงยังมีลักษณะอย่างอื่นอีกคือ

1. คำต้นและคำท้ายมีที่สระต่างกัน โดยไม่เป็นไปตามวิธีการสร้างที่กล่าวถึงแล้ว และตัวสะกดก็ต่างกัน เช่น เคียดแค้น ฟุ่มเฟือย ป้ายเบียง ยักเยื้อง

2. คำต้นและคำท้ายมีที่สระเดียวกัน แต่ตัวสะกดต่างกัน เช่น ชุกชุม ออดอัน แจกแจจ ยอกย้อน

3. คำต้นเป็นคำที่มีเสียงตัวสะกด คำท้ายไม่มีตัวสะกด เข้าใจว่าเสียงตัวสะกดกร่อนหายไปเพราะออกเสียงไม่หนักพอ เช่น ทุลักทุเล หมิ่นเหม่ ฟิ้นเพ

4. คำต้นเป็นคำที่มีเสียงตัวสะกด คำท้ายไม่มีตัวสะกด แต่เสียงตัวสะกดของคำท้ายที่หายไปนั้น เสียงสูงต่ำจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย เพื่อเป็นการชดเชยกับเสียงที่กร่อนหายไป คำพวกนี้มักจะมีที่มาจากคำซ้ำ เช่น

ร่อยร้อย กลายเป็น ร้อยร่อ ต่อมากลายเป็น ร้อยหรือ

สรุปแล้ว คำซ้อนเพื่อความหมายและคำซ้อนเพื่อเสียงนั้น สร้างขึ้นมาเพื่อให้ได้คำใหม่ มีความหมายใหม่ เป็นผลให้เกิดความเจริญงอกงามของภาษา คำซ้อนแต่ละคำเป็นที่ยอมรับกันว่าสร้างได้เหมาะสมแล้ว ออกเสียงได้ง่าย สะดวก ฟังดูดี เป็นที่ยอมรับ แต่คำซ้อนบางคำก็มีลักษณะที่เป็นคำซ้อนเพื่อเสียง แต่ดูเหมือนกับจะเป็นคำซ้อนเพื่อความหมายก็ได้ เรามีวิธีสังเกตได้โดยการสับที่คำต้นและคำท้าย เพราะเราจะไม่สับที่คำในคำซ้อนเพื่อเสียง เนื่องจากเป็นเสียงที่ฟังดูดีแล้ว ส่วนคำซ้อนเพื่อความหมายบางคำสับที่กันได้ ซึ่งบางทีความหมายก็คงเดิม บางทีก็เปลี่ยนไป เช่นคำว่า เกียดแก่น คำว่าเกียด หมายถึงโกรธ ไม่พอใจ แก่น หมายถึงโกรธ เช่นเดียวกัน ดังนั้น เกียดแก่น ก็น่าจะเป็นคำซ้อนเพื่อความหมายมากกว่า แต่ถ้าเราสับที่คำเป็น แก่นเกียด เป็นคำที่เราไม่ใช้กัน คำว่าเกียดแก่น จึงเป็นคำซ้อนเพื่อความหมาย ตัวอย่างการสับที่คำต้นและคำท้ายในคำซ้อนทั้ง 2 ประเภทมีดังนี้

คำซ้อนเพื่อความหมาย	คำซ้อนเพื่อเสียง
กินอยู่	อยู่กิน
กินอยู่	ตะขิดตะขวง
กินอยู่	ตะขวงตะขิด
หนาแน่น	แน่นหนา
หนาแน่น	ซับซ้อน
หนาแน่น	ซ้อนซับ
จัดเจน	เจนจัด
จัดเจน	กระสับกระส่าย
จัดเจน	กระส่ายกระสับ

ในคำซ้อนเพื่อความหมายที่สับที่คำกันได้นั้น บางคำความหมายเปลี่ยนไปบ้าง คือ

กินอยู่	หมายถึง พักอาศัย จะให้เงินหรือไม่ให้เงินก็ได้
อยู่กิน	หมายถึง การดำเนินชีวิตฉันสามีภรรยา
หนาแน่น	ความหมายเน้นที่หนา เช่น มีบ้านเรือนอยู่หนาแน่น
แน่นหนา	ความหมายเน้นที่แน่น เช่น ดิฉันสร้างอย่างแน่นหนา

ส่วนคำซ้อนเพื่อเสียงนั้นเราจะไม่สับที่เลยเพราะเลือกเสียงคำมาแล้ว ยกเว้นกรณีที่จำเป็นจริงๆ เช่นในการแต่งกลอน หรือเพลง ที่จำเป็นต้องใช้สัมผัส และการสับที่คำ จะทำให้ออกเสียงลำบากขึ้น เช่น ซับซ้อน กับ ซ้อนซับ กระสับกระส่าย กับ กระส่ายกระสับ เป็นต้น ที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องของคำซ้อนที่ประกอบด้วยคำเพียง 2 คำมาซ้อนกัน ไม่ว่าจะเป็นคำซ้อน 2 คำ 2 พยางค์ เช่น ซับซ้อน หรือคำซ้อนที่มี 2 คำ 4 พยางค์ เช่น กระสับกระส่าย กะบิงกะบอน ฯลฯ เราถือว่าเป็นคำซ้อน 2 คำทั้งหมด

ยังมีคำซ้อนอีกประเภทหนึ่งซึ่งประกอบด้วยคำมากกว่า 2 คำ แต่จะมีกำหนดอยู่ว่าต้องเป็น 4 คำ หรือ 6 คำ คำซ้อนพวกนี้จะมีสัมผัสอยู่กลางคำ สัมผัสนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ทางเสียง เพราะความหมายจะไม่ปรากฏที่กลางคำ แต่จะปรากฏที่คำต้นกับคำท้าย หรือที่คำต้น 2 คำ เช่น

ข้าวยากหมากแพง	ความหมายคือ	ข้าวแพง
อดอยากปากแห้ง	ความหมายคือ	อดอยาก
อดตาหลับขับตานอน	ความหมายคือ	อดนอน

แต่บางที่คำซ้อนพวกนี้ก็มีความหมายทุกคำ เช่น **แก้วแหวนเงินทอง** เป็นคำซ้อน 4 คำ ที่มีความหมายทุกคำ แต่ความหมายกว้างออก คือหมายถึงสิ่งของที่เป็นเครื่องประดับ ไม่ได้หมายเฉพาะ แก้ว แหวน หรือเงิน ทอง เท่านั้น **จิงก็รา ข่าก็แรง** เป็นคำซ้อน 6 คำที่มีความหมายทุกคำ ส่วนที่ไม่มีมีความหมายเลยก็มี เช่น **อึ้งยฺซว แฉก อึ้งตฺงนัง อีหลุขลุขลุขลุ** เป็นต้น

คำซ้อน 2 คู่ คือคำ 2 คำ มาซ้อนกันอยู่ 2 คู่ รวมเป็น 4 คำ คำ 2 คำนี้จะ เป็นคำซ้อนก็ได้หรือไม่ใช่คำซ้อนก็ได้ มีลักษณะต่าง ๆ คือ

1. เป็นคำซ้อนสลับ หมายถึงคำซ้อน 2 คู่ที่เอามาเรียงเข้าด้วยกันโดยสลับที่กัน คู่แรกคือ คำที่ 1 กับคำที่ 3 คู่หลังคือคำที่ 2 กับคำที่ 4 ตัวอย่างเช่น

หนักนิดเบาหน่อย	คู่แรกคือ	หนักเบา
1 2 3 4	คู่หลังคือ	นิดหน่อย

2. เป็นคำซ้อน 2 คู่ที่มีคำที่ซ้ำกันอยู่คู่หนึ่ง อีกคู่หนึ่งเป็นคำประสม และสลับที่กันด้วย หรือคู่ที่หน้าจะเป็นคำประสม อาจจะเป็นคำซ้อนบ้างก็ได้ เช่น

กินดีอยู่ดี	กินอยู่ เป็นคำซ้อน
1 2 3 4	ดี เป็นคำที่ซ้ำกัน
อดหลับอดนอน	อด เป็นคำที่ซ้ำกัน
1 2 3 4	หลับนอน เป็นคำซ้อน
	อดนอน เป็นคำประสม

3. เป็นคำซ้อนที่มีคำซ้ำกันอยู่คู่หนึ่ง อีกคู่หนึ่งเป็นคำประสม หรืออาจจะเป็นคำประสม ทั้ง 2 คู่ก็ได้ เช่น

มิดีมิร้าย	ดีร้าย เป็นคำประสม
1 2 3 4	มิ เป็นคำที่ซ้ำกัน
หรือจะแยกเป็น	
มิดี/มิร้าย	มิดี เป็นคำประสม
	มิร้าย เป็นคำประสม

คำซ้อนเพื่อเสียงก็มีประโยชน์มากเท่า ๆ กับคำซ้อนเพื่อความหมาย และสามารถสร้างได้ง่ายกว่าคำซ้อนเพื่อความหมาย เพราะเราจะคำนึงถึงเสียงที่ไปด้วยกันได้เท่านั้น ดังนั้นคำซ้อนเพื่อเสียงบางคำจะสร้างขึ้นจากคำที่ไม่มีมีความหมายและที่ใช้ เช่น อึ้งตฺงนัง เป็นต้น จาก การนี้เราจะได้คำใหม่ มีความหมายใหม่มาใช้ในภาษามากมาย โดยอาศัยคำเดิมที่มีอยู่แล้ว ซึ่ง จะมีความหมายหรือไม่ก็ได้ นอกจากนี้ การใช้คำซ้อนเพื่อเสียงก็ยังช่วยให้เรารู้ถึงความหมาย

ของคำบางคำที่นำมาซ้อนกัน เช่นเดียวกับคำซ้อนเพื่อความหมายเหมือนกัน เพราะคำบางคำ คงจะไม่ได้ซ้อนเข้ามาลอย ๆ อย่างแน่นอน เช่น

น้องนุ่ง ที่นับว่าเป็นคำซ้อนเพื่อเสียง เพราะเราจะไม่สับเสียงเป็น นุ่งน้อง แต่ว่า นุ่ง อาจจะมี ความหมายทำนองเดียวกับคำว่า น้อง ก็ได้

คำข้างคำออน คำว่า ออน อาจจะหมายความอย่างเดียวกับ ข้าง ก็ได้

คำซ้ำ

คือคำคำเดียวกันที่นำมากล่าว 2 ครั้ง เพื่อให้มีความหมายเน้นหนักขึ้น หรือเพื่อให้มีความหมายต่างจากคำเดียว วิธีสร้างคำซ้ำก็เหมือนกับการสร้างคำซ้อน แต่ใช้คำคำเดียวกันมาซ้อนกัน โดยมีเครื่องหมายไม้มกกำกับ คำที่จะใช้เครื่องหมายไม้มกได้จะต้องเป็นคำซ้ำ ถ้าไม่ใช่คำซ้ำจะใช้ไม้มกไม่ได้เพราะอาจจะเป็นคำที่พูดติดต่อกันเป็นความเดียวกัน แต่เป็นคำคนละประเภท หรือเป็นการพูดซ้ำกันเพื่อเน้นความก็ได้ ตัวอย่างเช่น

จัดไว้เป็นที่ ๆ ที่ ๆ เป็นคำซ้ำ อาจเทียบได้กับ จัดไว้เป็นโต๊ะ ๆ จัดไว้เป็นสำรับ ๆ จัดไว้เป็นกอง ๆ เพื่อมองเห็นได้ชัด

ไปซื้อที่ที่หัวหมาก ที่ที่ ไม่ใช่คำซ้ำ เพราะที่ คำแรก เป็นคำนาม ที่ คำหลัง เป็นคำบุพบท ดังนั้นจะใช้ว่า ไปซื้อที่ ๆ หัวหมาก ไม่ได้

คำที่นำมาซ้ำกันนั้น จะเป็นคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ก็ได้ และเมื่อเราซ้ำคำแล้ว เรายังสามารถนำคำที่ซ้ำกันนั้นมาซ้อนกันเข้าเป็นคำซ้อน 2 คู่อีกก็ได้

ลักษณะของคำซ้ำ มีหลายอย่างที่ต่างจากคำเดียว ๆ คือ

1. เมื่อซ้ำคำแล้วความหมายจะเปลี่ยนไป จากการพูดแบบเจาะจงเป็นการพูดแบบไม่เจาะจง ไม่เหมือนกับการใช้คำเดียวคำเดียว เช่น

เขาใส่เสื้อสีดำ ดำ เป็นคำขยาย (คุณศัพท์) ในประโยคนี้มีความหมายว่าผู้ที่เราพูดถึงใส่เสื้อสีดำทั้งตัว ไม่มีสีอื่นปนอยู่เลย

เขาใส่เสื้อสีดำ ๆ คำ ๆ เป็นการซ้ำคำขยาย แต่ทำให้ความหมายเปลี่ยนไป คือเสื้อตัวนี้ไม่ใช่สีดำทั้งตัว อาจจะเป็นเสื้อลายที่มีสีอื่น ๆ ปน แต่มีสีดำมากและเห็นชัดกว่าสีอื่น

2. ถ้าเป็นการซ้ำคำนาม จะแสดงความหมายเป็นพหูพจน์ เช่น

เด็กเล่นอยู่ในสนาม ประโยคนี้เราไม่ทราบว่ามีเด็กอยู่ที่คน อาจจะเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

เด็ก ๆ เล่นอยู่ในสนาม ประโยคนี้แสดงว่าต้องมีเด็กหลายคนแน่นอน

3. คำซ้ำที่ซ้ำคำขยายนามแล้วเน้นลักษณะ บางทีก็จะเป็นคำซ้ำตามธรรมดา บางคำเมื่อต้องการเน้นจริง ๆ เสียงวรรณยุกต์ของคำต้นจะเปลี่ยนไปเป็นเสียงตรี เช่น

ร้านนี้มีแต่เสื้อสวย ๆ สวย ๆ เป็นคำซ้ำเน้นลักษณะของเสื้อ

ร้านนี้เสื้อช่วยสวย จะเห็นว่าการใช้คำเข้าประโยคต่างกันไปเล็กน้อย และพยายามเน้น

ลักษณะของเสื่อว่า เสื่อสวยมาก ความหมายคือสวยมากกว่าใช้คำซ้ำธรรมดา

4. คำซ้ำที่ซ้ำคำนามหรือคำบอกจำนวนนับ ถ้ามีคำว่า เป็น มาข้างหน้า จะแยกความหมายออกเป็นส่วน ๆ คือถ้าใช้เป็นคำเดียวก็จะหมายถึงจำนวนครั้งเดียว ถ้าเป็นคำซ้ำ จะมีจำนวนมากกว่าหนึ่ง และแยกเป็นที่ละหนึ่ง เช่น

ซื้อเป็นกิโล ความหมายคือซื้อของอะไรก็ตาม ซื้อเป็นจำนวนกิโล อาจจะมีกิโลเดียวก็ได้ ไม่ระบุชัดเจน

ซื้อเป็นกิโลๆ ความหมายคือ ซื้อของเป็นจำนวนกิโล มากกว่าหนึ่งกิโล แต่แยกซึ่งทีละหนึ่งกิโล

5. คำซ้ำที่นำมาซ้อนกันเป็นคำซ้อน 2 คู่ ความหมายอาจจะไม่เจาะจงเหมือนคำเดียว และบางคำความหมายอาจจะเปลี่ยนไป เราจะใช้ในการบอกความไม่เจาะจง หรือบอกความเน้นก็ได้ เช่น

ในร้านนี้มีแต่ของสวยงาม สวยงาม เป็นคำเดียว

ในร้านนี้มีแต่ของสวยๆงามๆ สวยๆ งามๆ เป็นคำซ้อน 2 คู่ที่เมื่อใช้แล้วความหมายไม่เจาะจงเหมือน สวยงาม

ผิดถูกอย่างไรก็ว่ากันไป ผิดถูก เป็นคำเดียว

ยายคนนี้แกพูดผิดๆถูกๆ ผิดๆ ถูกๆ เป็นคำซ้อน 2 คู่ที่เมื่อใช้แล้วความหมายไม่หนักแน่น เจาะจงเท่ากับ ผิดถูก

เด็กคนนั้นตั้งแต่เกิดมาก็เจ็บออกแอด ออกแอด เป็นคำเดียวแสดงอาการป่วยไข้

เด็กคนนั้นตั้งแต่เกิดมาก็เจ็บออกๆแอดๆ ออกๆ แอดๆ เป็นคำซ้อน 2 คู่ที่ใช้แล้วสามารถเน้นความเจ็บไข้ว่า เจ็บไข้ได้ป่วยเสมอยิ่งกว่าเจ็บออกแอด

บางคำความหมายเปลี่ยนไปมาก เช่น

ดีๆชั่วๆ หมายถึง อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างเช่น ดีๆชั่วๆ ไอ้คนนี้มันก็เป็นเพื่อนเราะไปๆมาๆ หมายถึง ในที่สุด ตัวอย่างเช่น ไปๆมาๆ เราก็แต่งงานกันจนได้

6. คำซ้ำที่ซ้ำคำนาม คำกริยา คำขยาย ความหมายจะต่างออกไปจากความหมายเดิม เราจะใช้เป็นคำขยาย เช่น

คำนาม พัน ซ้ำเป็น พันๆ ตัวอย่างเช่น ผ้าสีพัน กับ ผ้าสีพันๆ ผ้าสีพัน หมายถึงผ้าสีอะไรก็ได้ที่ไม่มีลวดลาย มีสีเดียว ไม่เจาะจงว่าสวยหรือไม่สวย แต่ถ้าใช้ว่า ผ้าสีพันๆ แล้วความหมายจะเปลี่ยนไป กลายเป็นผ้าสีธรรมดาๆ ไม่สะอาดตา อาจจะมีลวดลาย หรือมีหลายสีก็ได้แต่เป็นสีที่ไม่สะอาดตา

กล้วย ซ้ำเป็น กล้วยๆ ความหมายต่างไปมาก กล้วย คือผลไม้ ส่วน กล้วยๆ หมายถึงง่าย เช่น ข้อสอบภาษาไทยนี้ ของกล้วยๆ คำซ้ำคำนี้อาจจะได้รับอิทธิพลมาจากสำนวนที่ว่า ง่ายเหมือนปอกกล้วยเข้าปาก ก็ได้

คำกริยา ลวก ซ้ำเป็น ลวกๆ ตัวอย่างเช่น ฉันทำน้ำร้อนลวกมือ ลวก หมายถึงการ
ถูกน้ำร้อนทำให้สุกหรือทำให้ผิวหนังพอง ส่วน ลวกๆ หมายถึง หยาบๆ เช่น ทำงานนี้ลวกๆ
หมายถึงทำงานนี้อย่างหยาบๆ ไม่เรียบร้อย

ในการใช้คำซ้ำนั้น เราจะใช้เป็นคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำขยายนาม คำขยาย
กริยา ได้ทั้งนั้น แต่มีข้อสังเกตว่า คำที่เราพูดซ้อนกัน 2 ครั้ง 3 ครั้ง แต่ไม่ใช่คำซ้ำก็มีมาก เพราะ
บางทีเราก็อยากจะพูดซ้ำกันเพื่อให้รู้ว่าความนั้นติดต่อกันหรือเพื่อเน้น เพื่อย้ำ เช่น

ฉันยืนคอยค้อยคอยอยู่ ก็ไม่เจอ

กิน กินเข้าไปจะได้โตเร็ว ๆ

เราจึงมีวิธีสังเกตว่าคำไหนเป็นคำซ้ำ คำไหนไม่ใช่ คือ ถ้าเป็นคำซ้ำ เราจะออกเสียง
หนักเบาไม่เสมอกัน เราจะลงเสียงหนักที่คำท้าย หรือถ้าหากลงหนักที่คำต้น คำต้นจะเปลี่ยนเสียง
วรรณยุกต์เป็นเสียงตรี เช่น

เขาใส่เสื้อสีดำๆ คำๆ เป็นคำซ้ำ

เขาตัวดำดำ คำดำ เป็นคำซ้ำ

ชวานาใส่เสื้อดำดำนา คำ คำแรกเป็นคุณศัพท์ คำ คำหลังเป็นกริยา ทั้งสองคำเป็น
คำเดียว

คำประสม

คำประสมคือคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปไม่จำกัดมาประสมเข้าด้วยกัน เจตนาในการสร้างคำ
ประสมก็คือ เพื่อให้ได้คำใหม่ มีความหมายใหม่มาใช้ในภาษา วิธีสร้างก็เหมือนกันกับคำซ้อน
ต่างกันตรงที่ว่าคำซ้อนนั้นจะประกอบด้วยคำ 2 คำ หรือถ้ามากกว่าก็เป็น 4 คำ หรือ 6 คำ
และคำต้นกับคำท้ายมีความสำคัญพอ ๆ กัน แต่คำประสมนั้นใช้คำเดียวที่คำก็ได้ คำเดียวนี้จะมี
ความหมายต่างกันหรือไม่เกี่ยวข้องกันเลยก็ได้ โดยที่เราจะให้คำที่มีลักษณะเด่นเป็นคำหลัก คำ
หลักนี้เรียกว่าคำตัวตั้ง และให้คำที่มีลักษณะรองลงไปมาขยายไว้ข้างหลัง เรียกว่าคำขยาย เช่น

คำตัวตั้ง	คำขยาย		
น้ำ	แข็ง	น้ำ	มีลักษณะเด่นกว่าแข็ง
รถ	ไฟ	รถ	มีลักษณะเด่นกว่าไฟ
นัก	บิน	นัก	หมายถึงผู้ที่ทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หมายถึงคน
ผ้า	ลาย	ผ้า	มีลักษณะเด่นกว่าลาย

ในการสร้างคำประสมนั้นจะมีกำหนดอยู่ว่า ถ้าเราต้องการให้คำประสมนั้น ๆ หมายถึง
อะไรหรือเป็นชื่อของอะไร ก็จะกำหนดคำตัวตั้งตามนั้น ซึ่งจะมีอยู่ 4 ลักษณะ คือ

1. คำประสมที่ใช้เป็นคำนาม เราจะใช้เป็นชื่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีความหมายจำกัด เป็นที่ยอมรับ

กันโดยทั่วไปว่าเป็นชื่อของอะไร คำประสมพวกนี้มักจะมีคำตัวตั้งเป็นคำนาม คำขยายเป็นได้ ทั้งคำนาม คำกริยา คำบุพบท เช่น

คำตัวตั้ง	คำขยาย
ปาก (นาม)	กา (นาม)
รถ (นาม)	ด่วน (วิเศษณ์)
ต้ม (กริยา)	ยำ (กริยา)
เครื่อง (นาม)	ใน (บุพบท)

ให้ดูตัวอย่างคำประสมที่ใช้เป็นคำนามเพิ่มเติมจากหนังสือลักษณะภาษาไทย สำหรับตัวอย่างที่ยกมานี้ จะเห็นว่าแต่ละคำมีความหมายจำกัด คือหมายถึงชื่อสิ่งของที่เรากำหนด เช่น ปากกา เป็นเครื่องมือสำหรับเขียน ไม่ใช่ปากของนก(กา) ต้มยำ เป็นชื่อแกงชนิดหนึ่งซึ่งมีกรรมวิธีในการปรุงตามที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ได้ปรุงตามวิธีการนั้นก็จะไม่เรียกว่าต้มยำ คำอื่น ๆ ที่ใช้เป็นคำนาม ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน เช่น แกงจืด แกงเผ็ด น้ำหวาน น้ำอัดลม น้ำพริก น้ำยา ฯลฯ จะมีความหมายจำกัดจำเพาะในแต่ละอย่างไป

2. คำประสมที่ใช้เป็นคำขยาย เรามักจะใช้เป็นคำขยายนาม ขยายกริยา ซึ่งเมื่อประสมแล้วอาจจะใช้ในความหมายธรรมดาก็ได้ หรือบางคำอาจจะมีความหมายเป็นเชิงอุปมาก็ได้ คำประสมแบบนี้ที่มีความหมายตรง หรือความหมายตามธรรมดาที่มีมาก เช่น

คำตัวตั้ง	คำขยาย
(เครื่อง) คิด (กริยา)	เลข (นาม)
(รองเท้า) ส้น (นาม)	สูง (คุณศัพท์)
(เลข) ใน (บุพบท)	ใจ (นาม)

คำที่อยู่ในวงเล็บคือ เครื่อง รองเท้า เลข หมายความว่าคำประสมที่ใช้เป็นคำขยายนี้จะไปขยายคำพวกนี้ ส่วน คิดเลข ส้นสูง ในใจ เป็นคำประสม

นอกจากนี้คำประสมที่ใช้เป็นคำขยาย ยังมีประเภทที่มีความหมายเป็นเชิงอุปมา เช่น

คำตัวตั้ง	คำขยาย
(คน) หลาย (วิเศษณ์)	ใจ (นาม)
(นักเลง) หัว (นาม)	ไม้ (นาม)
(เด็ก) ข้าง (บุพบท)	ถนน (นาม)

จากตัวอย่างนี้เราจะเห็นความหมายเชิงอุปมาได้ชัดเจน คือ คนหลายใจ หมายถึง คนที่เปลี่ยนใจ เปลี่ยนคนรักบ่อย ๆ ไม่ได้หมายความว่าหลายหัวใจจริง ๆ หัวไม้ ใช้ขยายนักเลง หมายถึง คนที่เก่งในทางตีรันฟันแทงกัน เด็กข้างถนน ไม่ได้หมายถึงเด็กที่เดินอยู่ข้างถนน แต่หมายถึงเด็กที่ไม่มีพ่อแม่เอาใจใส่ดูแล

3. คำประสมที่ใช้เป็นคำกริยา โดยมากก็จะมีคำตัวตั้งเป็นคำกริยา และมักจะมีความหมายไปในเชิงอุปมา เช่น

คำตัวตั้ง		คำขยาย	
ตัด	(กริยา)	เลื้อ	(นาม)
กิน	(กริยา)	ใจ	(นาม)
ถือ	(กริยา)	ตัว	(นาม)

ตัดเลื้อ หมายถึงการนำผ้าเป็นชิ้น ๆ มาตัดแล้วเย็บให้เป็นเลื้อ กระโปรง กางเกง ฯลฯ
 กินใจ หมายถึง สงสัย แคลงใจ ถือตัว เป็นอาการของคนที่ค่อนข้างเย่อหยิ่ง นอกจากนี้ก็ยังมีคำที่มีความหมายเชิงอุปมาอีกมาก เช่น คั่นคว่า วิ่งราว อวดดี แข็งใจ น้อยหน้า ตายใจ ออกหัก ตัดใจ น้อยใจ เป็นต้น

4. คำประสมที่ใช้เป็นคำกริยาวิเศษณ์ มีที่ใช้บ่อยมาก คำตัวตั้งอาจจะเป็นคำคุณศัพท์ คำกริยา คำนาม คำบุพบท ก็ได้ ส่วนคำขยายเป็นคำนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ เช่น

คำตัวตั้ง		คำขยาย	
นอก	(บุพบท)	หน้า	(นาม)
สาม	(คุณศัพท์)	ขุม	(นาม)
คอ	(นาม)	ตก	(กริยา)

คำว่า นอกหน้า สามขุม คอตก เราจะใช้ลอย ๆ ไม่ได้ จะต้องมีคำมาประกอบ เช่น ตีใจ เสียใจจนนอกนอกหน้า เดินแบบย้ายสามขุม นั่งคอตก เดินคอตก ยืนคอตก เป็นต้น

นอกจากนี้เรายังสามารถนำคำต่างประเทศมาประสมกับคำไทยได้อีก เช่น

เหยือกน้ำ	ประกอบด้วยคำ	อังกฤษ	ประสมกับ	คำไทย
พวงหรีด	ประกอบด้วยคำ	ไทย	ประสมกับ	คำอังกฤษ
แก๊งจีน	ประกอบด้วยคำ	จีน	ประสมกับ	คำไทย
รถเมล์	ประกอบด้วยคำ	ไทย	ประสมกับ	คำอังกฤษ
ตู้โชว์	ประกอบด้วยคำ	ไทย	ประสมกับ	คำอังกฤษ

สรุปแล้ว คำประสมก็เป็นการสร้างคำใหม่อีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้มีคำใช้มากขึ้น เรามักจะใช้คำประสมเป็นคำนาม เพื่อเรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ และใช้เป็นคำกริยาก็มาก คำประสมต่างกับคำซ้อนตรงที่ว่า คำซ้อนมักใช้เป็นคำขยาย และคำซ้อนจะประกอบด้วยคำ 2 คำ หรือ 4 หรือ 6 เท่านั้น ส่วนคำประสมจะประกอบด้วยคำ 2 คำขึ้นไปไม่จำกัด และความหมายของคำไม่เท่ากัน

การใช้คำประสมก็มีปัญหาอยู่ที่ว่า เวลาเรียงคำเข้าประโยคแล้ว คำบางคำเป็นคำเดียว แต่มีลักษณะเหมือนคำประสม หรือคำประสม มีลักษณะเหมือนกันกับคำเดียว เราไม่มีเครื่อง

หมายเหตุได้ในภาษาเขียน แต่ในภาษาพูดเราใช้วิธีลงเสียงเน้น ตัวอย่างเช่น

น้ำแข็งหมดแล้ว

เราไม่ทราบว่ายี่ห้อนี้เป็น

น้ำ/แข็งหมดแล้ว

หรือ

น้ำแข็ง/หมดแล้ว

ประโยค น้ำ/แข็งหมดแล้ว น้ำ และ แข็ง เป็นคำเดี่ยว เสียงเน้นลงที่น้ำ ส่วน น้ำแข็ง/หมดแล้ว น้ำแข็ง คำนี้เป็นคำประสม เสียงเน้นลงที่แข็ง แต่ในภาษาเขียนเราไม่อาจทราบถ้าไม่มีข้อความแวดล้อมมาช่วย ดังนั้นเราจึงมีวิธีสังเกตคำประสม โดยดูจากลักษณะโดยทั่วไปคือ

1. เป็นคำที่ประสมแล้วความหมายไม่เหมือนคำเดี่ยวเดิม แต่จะไม่ทิ้งเค้าความหมายเดิมเสียทีเดียว เช่น พ่อตา แม่ยาย ลูกน้ำ หางเสือ เสือป่า

2. เป็นคำที่เมื่อประสมแล้วความหมายจะเป็นไปในเชิงอุปมา แม้ว่าคำเดี่ยวเดิมจะมีความหมายคงที่แล้ว เช่น ออกหัก ซ้ำใจ ใจหาย ตีชิง วิ่งราว

3. เป็นคำที่ย่อมาจากใจความมาก เช่น ชาววัง หมายถึงคนที่อยู่ในวัง ชาวป่า หมายถึงคนที่อยู่ในป่า มีคำใช้ในลักษณะนี้มาก ตัวอย่างเช่น

ชาว เช่น ชาวนา ชาวไร่ ชาวเมือง ชาวที่

ช่าง เช่น ช่างไม้ ช่างปูน ช่างเขียน ช่างปั้น ช่างหล่อ ช่างภาพ

นัก เช่น นักเรียน นักรบ นักการ นักเลง นักร้อง นักดนตรี นักกีฬา

ผู้ เช่น ผู้ร้าย ผู้ดี ผู้เขียน ผู้อ่าน

หอม เช่น หอมยา หอมดู หอมความ หอมนวด หอมผี

เครื่อง เช่น เครื่องบิน เครื่องเรือน เครื่องเพชร เครื่องคิดเลข เครื่องใช้

ของ เช่น ของกิน ของใช้ ของเล่น ของหวาน ของคาว

ที่ เช่น ที่นอน ที่อยู่ ที่ดิน ที่อาศัย

รวมทั้งคำอาการนาม คือคำที่มี “การ” และ “ความ” นำหน้า เช่น

การ เช่น การกิน การอยู่ การกระทำ การนอน การเกิด การจรจร การตาย

ความ เช่น ความฝัน ความรู้ ความคิด ความเห็น ความลับ ความตาย ความดี

ในบางครั้งอาจจะมีความสับสนในการพิจารณาคำประสมอยู่บ้าง เช่นในบางคำที่เราคิดว่าเป็นคำประสม แต่ความจริงไม่ใช่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคำนามที่มีคำคุณศัพท์มาขยายเป็นคำ ๆ เพราะคำชนิดนี้บางคำก็เป็นคำประสม บางคำก็ไม่ใช่ ให้สังเกตดูว่าคำประสมนั้นจะมีความหมายเป็นนัยเดียว และคำขยายนั้นจะไม่ใช่คำที่ขยายคำต้นจริง ๆ แต่จะช่วยให้คำทั้งคำมีความหมายจำกัดเป็นนัยเดียว ตัวอย่างเช่น

เสือลาย ไม่ใช่คำประสม เพราะ ลาย มาขยายเสือให้รู้ว่าเสือตัวนี้มีลาย ไม่ว่าจะลาย

อย่างไร สีอะไร ก็เรียกว่าเสียสละทั้งนั้น

ผ้าลาย ไซ้คำประสม หมายถึงผ้าชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่ใช่หมายความว่าผ้ามีลาย เราก็จะเรียกว่าผ้าลายหมด ผ้าลายนี้เป็นผ้าถุงที่มีสองหน้า โดยมากจะขัดมันด้วย

หมึกแดง ไม่ใช่คำประสม เพราะ แดง มาขยายหมึก ให้รู้ว่าหมึกนั้นเป็นสีแดง

มดแดง ไซ้คำประสม เพราะแดง ไม่ใช่คำที่มาขยายให้รู้ว่ามดนี้เป็นสีแดง แต่มดแดงเป็นชื่อมดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ และไม่ได้หมายความว่ามดอะไรก็ตามที่มีสีแดงจะต้องเรียกว่ามดแดงหมด มดสีแดงบางชนิดเช่นมดคันไฟ เราก็ไม่เรียกว่ามดแดง

คำเกิดใหม่

คำเกิดใหม่นี้บางคำเป็นคำประสม แต่เกิดการเปลี่ยนแปลงบางอย่างทางภาษา ทำให้คำนั้น ๆ มีรูปร่างต่างจากคำเดิมไป คือแทนที่คำต้นและคำท้ายจะเป็นคำเต็ม ๆ ก็กลับเป็นคำเต็ม ๆ แต่พยางค์ท้าย ส่วนคำต้นกลายเป็นพยางค์

พยางค์ที่อยู่หน้าคำท้ายนี้อาจจะเป็นพยางค์ กะ ตะ มะ ปะ สะ ฯลฯ ตำแหน่งของมันอยู่ที่เดียวกับคำที่เรียกว่า “อุปสรรค” ในภาษาบาลี สันสกฤต เขมร คำว่าอุปสรรค แปลว่า สร้างหรือเติมลงหน้าคำ ภาษาไทยรับคำพวกนี้มาใช้มาก เช่น

อา	อุปสรรค	เช่น	อาฆาต
อภิ	อุปสรรค	เช่น	อภินิหาร
อธิ	อุปสรรค	เช่น	อธิการ
อนุ	อุปสรรค	เช่น	อนุภรรยา
วิ	อุปสรรค	เช่น	วิกฤต
นิ	อุปสรรค	เช่น	นิสิต

ฯลฯ

คำอุปสรรคนี้กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ทางไวยากรณ์ ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ในภาษาบาลีสันสกฤต เขมร แต่คำว่า กะ ตะ มะ ปะ สะ ในภาษาไทย ไม่ได้กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ทางไวยากรณ์เลย แต่เป็นไปด้วยลักษณะการออกเสียงคำในภาษาไทย ทำให้คำต้นหรือพยางค์ต้นออกได้ไม่เต็มคำ และด้วยเหตุที่มันอยู่ในตำแหน่งเดียวกันคำอุปสรรคในภาษาบาลีสันสกฤต เขมร เราจึงเรียกชื่อมันว่า **อุปสรรคเทียม** ดังนั้นคำจำกัดความของอุปสรรคเทียมก็คือ “ส่วนที่ประกอบหน้าคำไทยเพื่อประโยชน์ในทางเสียง หรือประโยชน์ในการออกเสียง”

คำอุปสรรคเทียมในภาษาไทยนี้ก็เป็นผลของการทำให้คำไทยเป็นคำมากพยางค์ ทำหน้าที่คล้ายกับอุปสรรคจริงแต่ไม่เกี่ยวข้องกับไวยากรณ์เลย สาเหตุที่จะทำให้เกิดอุปสรรคเทียมขึ้นในภาษาไทยมีหลายข้อคือ

1. คำอุปสรรคเทียมที่ได้จากการกร่อนเสียง การกร่อนเสียง คือการไม่เน้นเสียงที่คำใดคำหนึ่งหรือพยางค์ใดพยางค์หนึ่ง เช่นคำที่มาด้วยกัน 2 พยางค์หรือมากกว่า 2 พยางค์ เรามักจะออกเสียงพยางค์ท้ายหนัก พยางค์หน้าเบา เพราะไม่ได้เน้นเสียงที่พยางค์หน้า อาจจะเป็นเพราะว่าถ้าเน้นเสียงทั้งสองพยางค์ จะทำให้เหนื่อยหรือออกแรงมากไปซึ่งก็คงจะไม่จำเป็น การไม่ได้เน้นนี้อาจทำให้เสียงสั้นลงด้วย เบาลงด้วย ไม่ซ้ำก็ได้ยินไม่เต็มคำ เรียกว่าเสียงกร่อนไป

สาเหตุที่จะมีการกร่อนเสียงก็คือ เรามีความจำเป็นในการใช้คำมากขึ้น จึงจำเป็นต้องสร้างคำขึ้นมาใช้ในลักษณะของคำประสม โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น

นำคำว่า **หมาก** ไปเติมเข้าข้างหน้าชื่อผลไม้ที่มีผลกินได้ ดังตัวอย่าง

หมากขาม หมากม่วง หมากปริง หมากปราง หมากยม หมากเฟือง หมากไฟ หมากแฉิ่ง
หมากนาว หมากกรูด หมากดัน หมากพร้าว ฯลฯ

นำคำว่า **ต้น** ไปเติมเข้าข้างหน้าชื่อต้นไม้ทั่วไป ดังตัวอย่าง

ต้นเคียน ต้นแบก ต้นโก ต้นขบ ต้นคร้อ ต้นไคร้ ฯลฯ

นำคำว่า **ตัว** ไปเติมเข้าข้างหน้าชื่อสัตว์บางชนิด ดังตัวอย่าง

ตัวกวด ตัวขาบ ตัวพาบ ตัวเพียน ตัวเข็บ ตัวเข้ ฯลฯ

นำคำว่า **ตา** ไปเติมเข้าข้างหน้าคำที่มีลักษณะเป็นดวงเป็นวง ดังตัวอย่าง

ตาวัน ตาปู ตากร้า

คำมากพยางค์ที่เกิดขึ้นโดยวิธีนี้ เมื่อใช้ไปนาน ๆ เข้า ก็จะเกิดกร่อนเสียง คือเสียงพยางค์ต้นหายไป เหลืออยู่เพียงบางส่วนคือเหลืออยู่เป็นเสียง **อะ** คือ

หมาก กลายเป็น **มะ** คือ มะขาม มะม่วง มะปริง มะปราง มะยม มะเฟือง มะไฟ
มะแฉิ่ง มะนาว มะกรูด มะดัน มะพร้าว

ต้น กลายเป็น **ตะ** คือ ตะเคียน ตะแบก ตะโก ตะขบ ตะคร้อ ตะไคร้ ต่อมาคนคิดว่าชื่อพวกนี้เป็นชื่อต้นไม้มาตั้งแต่ดั้งเดิม ก็ใช้ว่า ต้นตะเคียน ต้นตะแบก ฯลฯ

ตัว กลายเป็น **ตะ** คือ ตะกวด ตะขาบ ตะพาบ ตะเพียน ตะเข็บ ตะเข้ ต่อมาคนก็คิดว่าชื่อสัตว์บางชนิดเป็นชื่อมาตั้งแต่ดั้งเดิมเช่นเดียวกัน

ตา กลายเป็น **ตะ** คือ ตะวัน ตะปู ตากร้า

คำอื่น ๆ ที่เกิดการกร่อนเสียงในลักษณะเดียวกันนี้ก็มี แต่ไม่อาจจะระบุได้แน่นอน ได้แต่สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากคำนั้นคำนี้ เช่น **สะ** น่าจะกร่อนมาจาก **สาว** เช่น **สะใภ้** มาจาก **สาวใภ้** **สะตือ** น่าจะกร่อนมาจาก **สายตือ**

ในคำซ้ำก็เกิดการกร่อนเสียงในลักษณะเดียวกันนี้ ตัวอย่างเช่น

เรื่อเรื่อ กร่อนเป็น ระเรื่อ

วาววาว กร่อนเป็น วะวาว

รั้วรั้ว กร่อนเป็น ระรั้ว

เจ็ยเจ็ย	กร่อนเป็น	จะเจ็ย
แจ้วแจ้ว	กร่อนเป็น	จะแจ้ว
		ฯลฯ
คำสองพยางค์อื่น ๆ ที่เกิดการกร่อนเสียงก็มี ตัวอย่างเช่น		
ฉาดฉาน	กร่อนเป็น	ฉะฉาน
ซ้ำพลู	กร่อนเป็น	ชะพลู
เฉอเอม	กร่อนเป็น	ชะเอม
ค่านิ่ง	กร่อนเป็น	คะนึ่ง
ผู้ญาณ	กร่อนเป็น	พยาน
ฉั่นฉั่น	กร่อนเป็น	ฉะฉั่น
คันเยอ	กร่อนเป็น	คะเยอ (ต่อมาใช้คันคะเยอ)
อันหนึ่ง	กร่อนเป็น	อึ่ง
ชีผ้าขาว	กร่อนเป็น	ชีปะขาว
		ฯลฯ

ทั้งหมดนี้เป็นตัวอย่างคำอุปสรรคเทียมที่เกิดจากการกร่อนเสียง เราจะสังเกตได้ว่าเสียงที่กร่อนนั้นจะเป็นเสียงเดียวกับคำเดิม

2. คำอุปสรรคเทียมที่ได้จากการแบ่งคำผิด มีอยู่คำเดียวคือ กะ สาเหตุที่จะมีการแบ่งคำผิดนั้น เกิดจากการพูดของเราเอง คือเวลาที่เรารู้สึกว่า 2 พยางค์หรือ 3 พยางค์ ถ้าพยางค์แรกสะกดด้วยเสียง ก เรามักจะออกเสียง ก นั้นด้วย เพื่อให้การพูดต่อเนื่องกัน เช่น ตกใจ ออกเสียงเป็น ตกกะใจ หกส้ม ออกเสียงเป็น หกกะส้ม ฯลฯ เมื่อเรามีคำอื่น ๆ ที่เป็นไปในทำนองเดียวกันคือเป็นคำที่มาด้วยกัน 2 หรือ 3 พยางค์ พยางค์แรกสะกดด้วยเสียง ก เราก็จะออกเสียงเป็น กะ ด้วย ตัวอย่างเช่น

ลูกค่อม	ออกเสียงเป็น	ลูกกะค่อม
ลูกเดือก	ออกเสียงเป็น	ลูกกะเดือก
ผักเจด	ออกเสียงเป็น	ผักกะเจด
ผักสัง	ออกเสียงเป็น	ผักกะสัง
นกกะสา	ออกเสียงเป็น	นกกะสา
นกกะเต็น	ออกเสียงเป็น	นกกะเต็น

มีคำที่ออกเสียงในลักษณะเดียวกันนี้อีกมาก เช่น นกกะจิบ นกกะจาบ นกกะจอก นกกะตัว ผักกะพังโหม ผักกะโถม ลูกกะสุน ฯลฯ คำพวกนี้ส่วนใหญ่จะเป็นคำนาม ใช้เรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ คนทั่วไปจึงเข้าใจว่า คำว่า กะค่อม กะจิบ กะจอก กะจาบ กะเจด ฯลฯ นี้ เป็น

ชื่อเฉพาะ พอใช้ไปนานเข้าก็ออกเสียงผิดไปจากเดิม เป็น กระดุม กระจิบ กระจอก กระจาบ เป็นต้น

3. คำอุปสรรคที่เติมที่ได้จากการเพิ่มเสียงไม่ให้เสียงคอนกัน มีคำว่า กะ มักจะเกิดกับคำช้อนเพื่อเสียง คือ คำช้อนเพื่อเสียงบางคำที่คำต้นสะกดด้วยเสียง ก เราก็จะออกเสียง กะนั้น ทำให้เสียง กะ กลายเป็นอุปสรรคเทียมของคำท้าย ตัวอย่างเช่น

จุกจิก	ออกเสียงเป็น	จุกกะจิก
ดุกดิก	ออกเสียงเป็น	ดุกกะดิก
โชกชาก	ออกเสียงเป็น	โชกกะชาก
โตกตาก	ออกเสียงเป็น	โตกกะตาก
ปลกเปลี้ย	ออกเสียงเป็น	ปลกกะเปลี้ย
โดกเดก	ออกเสียงเป็น	โดกกะเดก

คำพวกนี้ยังมีอีกมากมายเช่น โผลกผลก เสือกสน ปุกปุย ฯลฯ เมื่อมีเสียง กะ เป็นอุปสรรคเทียมของพยางค์ท้าย จะทำให้เสียงพยางค์ต้นกับพยางค์ท้ายไม่เสมอกัน ตัวอย่างเช่น คำว่าจุกจิก ออกเสียงเป็น จุกกะจิก เสียงพยางค์ต้น จุก เบากว่าเสียงพยางค์ท้าย กะจิก ลักษณะเช่นนี้เราเรียกว่าเสียงคอนกัน วิธีที่จะไม่ให้เสียงคอนกันก็คือเพิ่มเสียง กะ เข้าไปที่พยางค์ต้นให้เสียงหนักเบาเท่ากัน ต่อมาการออกเสียง กะ ก็กลายจากเดิมไปเป็น กระ เช่น กระจุกกระจิก กระโดกกระเดก กระโผลกกระผลก กระเสือกกระสน ฯลฯ ที่ยังคงเสียง กะ เดิมไว้ก็มีเช่น กะปุกกะปุย

4. คำอุปสรรคที่เติมที่ได้จากการเทียบแนวเทียบผัด การเทียบแนวเทียบผัดก็คือการใช้คำหรือภาษาไปตามแบบการใช้เดิมทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เป็นไปตามกฎนั้น อย่างเช่นคำอุปสรรคเทียมแบบที่ 3 นั้น เราเพิ่มเสียง กะ เข้าไปที่พยางค์ต้นเพื่อไม่ให้เสียงคอนกัน เสียงตัวสะกดของพยางค์ต้นจะต้องเป็นเสียง ก คือจาก ดุกดิก เป็น ดุกกะดิก และ กะดุกกะดิก ตามลำดับ แต่ปรากฏว่าเราเอาเสียงคำพวกนี้มาเป็นแนวเทียบ และเพิ่มเสียง กะ เข้าไปในคำช้อนเพื่อเสียงคำอื่น ๆ ที่พยางค์ต้นไม่ได้สะกดด้วยเสียง ก เลย แต่เมื่อเพิ่มเข้าไปแล้วจะมีลักษณะเป็นอุปสรรคเทียมลงไว้หน้าพยางค์ต้นและพยางค์ท้ายเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น

ดำด่าง	กลายเป็น	กะดำกะด่าง
มิดเมี้ยน	กลายเป็น	กะมิดกะเมี้ยน
แอมไอ	กลายเป็น	กะแอมกะไอ
พรวดพรวด	กลายเป็น	กะพรวดกะพรวด
ปรืดปรอย	กลายเป็น	กะปรืดกะปรอย
จุ่มจิม	กลายเป็น	กะจุ่มกะจิม

คำพวกนี้ไม่มีคำใดที่พยางค์ต้นสะกดด้วยเสียง ก เลย แต่เราไปยึดการใช้อุปสรรคเทียมในเรื่องการเพิ่มเสียงเพื่อไม่ให้เสียงคอนกันมาเป็นแนวเทียบ จึงสร้างคำอุปสรรคเทียมในลักษณะเดียวกันให้ ซึ่งบางคำใช้ไปนานเข้าเสียง กะ ก็กลายเป็น กระ เช่น กระมิดกระเมี้ยน กระแอม กระไอ กระจุ่มกระจิม

นอกเหนือไปจากอุปสรรค กะ ที่เรานำมาเป็นการเทียบแนวเทียบแล้ว ยังมีคำอุปสรรคเทียมอื่น ๆ ที่เกิดจากการเทียบแนวเทียบผิดอีกหลายคำ เช่น

จมูกปาก	กลายเป็น	จมูกจปาก
ขโมยโจร	กลายเป็น	ขโมยขโจร
ยศเกียรติ	กลายเป็น	ยศยศเกียรติ

คำเหล่านี้ใช้ในภาษาพูด ไม่ใช่ภาษาเขียน คำว่าจมูกจปากนั้น จปาก ไม่มีความหมายแต่อย่างใด แต่เราเอาจมูก มาเป็นแนวเทียบ ใส่อุปสรรค “จ” เข้าไป ซึ่งอาจจะเป็นการทำให้เสียงไม่คอนกันก็ได้ จะได้สะดวกเวลาพูด คำว่า ขโมยขโจร ขโจรก็ไม่มีความหมายเช่นเดียวกัน จะเห็นว่า คำจมูกปาก ขโมยโจร นี้ มีความหมายใกล้เคียงกัน มีลักษณะเป็นคำซ้อนเพื่อความหมาย แต่คำว่า ยศเกียรติ ที่กลายเป็น ยศยศเกียรติ นั้น อาจจะทำเสียง พ มาช่วยเพิ่มเสียงทั้ง ๆ ที่คำว่า ยศ มีความหมายแตกต่างกับ ยศ มาก หรืออาจจะเป็นคำว่า พระยศพระเกียรติ ก็ได้

5. คำอุปสรรคเทียมที่ได้จากการลงอุปสรรคเลียนแบบภาษาเขมร การลงอุปสรรคตามแบบภาษาเขมร เป็นวิธีแผลงคำของเขมรวิธีหนึ่ง อุปสรรคในภาษาเขมรใช้นำหน้าคำเหมือนกับอุปสรรคในภาษาบาลีสันสกฤต และการใช้อุปสรรคนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ทางไวยากรณ์ เช่น

เกิด ลงอุปสรรค บัง กลายเป็น บังเกิด ความหมายคือ ทำให้เกิด

คม ลงอุปสรรค บัง กลายเป็น บังคม ความหมายคือ ทำให้ค่อม(กราบไหว้)

คำว่า บัง เป็นอุปสรรคที่มีความหมายว่า “ทำให้” เมื่อเราสร้างคำอุปสรรคเทียมขึ้นใช้ในภาษาไทย เราก็นำอุปสรรคเทียมรูปต่าง ๆ มาลงไว้ข้างหน้าคำ โดยไม่รู้ที่มาของคำอุปสรรคนี้ และบางทีความหมายของคำก็เปลี่ยนไปบ้าง เช่น

ย่อ หมายถึง ทำให้สั้น ลงอุปสรรค ระ เป็น ระย่อ หมายถึง ท้อถอย กลัว

ปน หมายถึง ผสม ลงอุปสรรค ปะ เป็น ปะปน หมายถึง ผสมกัน ปนเปกัน

รุงรัง หมายถึง ไม่เป็นระเบียบ ลงอุปสรรค พะ เป็น พะรุงพะรัง หมายถึง ไม่รัดกุม

ในภาษาเขมรยังมีวิธีลงอุปสรรคอีกวิธีหนึ่ง คือใช้อุปสรรค ป ผ พ ภ มาหน้าหน้าคำนามและกริยาวิเศษณ์ ทำให้มีความหมายว่า ทำให้ เช่นเดียวกัน แต่วิธีเขียนและวิธีใช้ก็คือ ต้องเอาตัวอุปสรรคมาเขียนควบกับพยัญชนะตัวต้นของคำเดิม แบบเดียวกับอักษรกล้ำ แล้วประสมกับสระของคำเดิม เช่น

ป	เขียนควบกับ	ราย	กลายเป็น	ปราย	หมายถึง	ทำให้เรียกราย
ป	เขียนควบกับ	ราบ	กลายเป็น	ปราบ	หมายถึง	ทำให้ราบ

ในภาษาไทยก็มีวิธีการลงอุปสรรคเทียมในลักษณะนี้หลายคำ เช่น

ข	เขียนควบกับ ยี	กลายเป็น	ขยี้	หมายถึง	ยี้ให้แหลก
ป	เขียนควบกับ ลุก	กลายเป็น	ปลุก	หมายถึง	ทำให้ลุก
ป	เขียนควบกับ รุ	กลายเป็น	ปรุ	หมายถึง	ทำให้เป็นรู
ผ	เขียนควบกับ ละ	กลายเป็น	ผละ	หมายถึง	ทำให้ละ
ข	เขียนควบกับ ย้ำ	กลายเป็น	ขย้า	หมายถึง	กำหรือบีบให้เข้ากัน
พ	เขียนควบกับ ร้า	กลายเป็น	พร้า	หมายถึง	ทำซ้ำ ๆ พูดย้ำ ๆ

เรื่องของ การสร้างคำขึ้นมาใช้ในภาษา คือ คำซ้อน คำซ้ำ คำประสม และมีผลพลอยได้ จากคำประสมคือคำเกิดใหม่นั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะว่าคำเหล่านี้เป็นคำที่เราจำเป็นต้องใช้ ในชีวิตประจำวัน เราใช้กันมาตั้งแต่ดั้งเดิมโดยที่เราเองก็อาจจะไม่ทราบว่า อย่างนี้เราเรียกว่า คำซ้อน อย่างนั้นเราเรียกว่าคำประสม ฯลฯ พอใช้ไปนาน ๆ เข้า มีการติดต่อพูดจากันมากขึ้น มีความเจริญทางวัฒนธรรมมากขึ้น คำที่มีอยู่และคิดว่าพอใช้แล้วก็กลับไม่พอใช้ ต้องบัญญัติศัพท์ ใหม่ ๆ ขึ้นมา หรือยืมคำในภาษาต่างประเทศมาใช้ให้มากขึ้น คำที่ใช้อยู่แล้วเห็นว่าดี ก็ใช้กันต่อไป แต่คำดั้งเดิมที่เราใช้กันอยู่บางคำก็หายไปหรือเสื่อมความนิยมไป หรือไม่เป็นที่พอใจของผู้ใช้ ภาษาก็มีเช่น

กินดี หมายถึง **อรรอย** คือ คีสำหรับกรกิน ส่วนคำว่า **อรรอย** ไม่ทราบว่ามาจากภาษาอะไร แต่ก็มีอิทธิพลมากจากคนทั่วไปยอมรับใช้ แล้วเลิกใช้คำว่า **กินดี**

เก็บตั้น หมายถึง **เกือก** แต่ต่อมาเรามีการประสมคำว่า **รองเท้า** ขึ้นมาใช้ ทำให้ความหมายกว้างออกไป หมายถึงสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องรองเท้าเวลาที่เดิน ไม่ได้หมายถึงเฉพาะเก็บหรือเก็บเท้าเท่านั้น คำว่ารองเท้าจึงได้รับความนิยมใช้มากกว่า

ขาดุด คือ **ขาดูป** หมายถึงยาสำหรับดูด หรือ **สูด** หรือ **สูบ** แต่เราไปใช้คำว่า **บุหรี** แทน คำว่าขาดุดก็เลิกใช้ไป

หมากตั้น เป็นคำที่บัญญัติขึ้นใช้กับกีฬาฟุตบอล ไม่ได้รับความนิยม เพราะการใช้คำว่า **ฟุตบอล** เป็นที่นิยมกว่า รู้จักกันทั่วไป

เต้าเสียบ เป็นคำที่บัญญัติขึ้นใช้แทนคำว่า **ปลั๊ก** ในภาษาอังกฤษเพื่อที่จะได้ไม่ต้องทับศัพท์แต่ไม่ได้รับความนิยม เช่นเดียวกับคำว่าหมากตั้น

การสร้างคำทั้ง 3 แบบ คือ คำซ้อน คำซ้ำ คำประสม เป็นวิธีการที่มีประโยชน์ต่อการใช้ ภาษามาก และทำให้เราสามารถใช้คำได้ถูกต้องตรงกับความหมายของคำ เสียงของคำ ที่ต้องการ

เน้นให้หนัก ผ่อนให้เบา หากคำมาใช้ได้มากหึ่งคำที่มีความหมายตรงและความหมายเชิงอุปมา คำที่สร้างดีเป็นที่ยอมรับ ก็อยู่ในภาษาได้นาน คำที่ไม่นิยมนั้นก็ค่อยๆ เลิกใช้กันไปเอง แต่ปัจจุบันมีคนหลายคนพยายามที่จะหันกลับไปใช้คำไทยที่สร้างขึ้นมาจากแบบอย่างการสร้างคำนี้โดยหลีกเลี่ยงคำภาษาต่างประเทศ เช่น ใช้คำว่า เต้าเสียบ แทนที่จะใช้คำว่า ปลั๊ก ซึ่งก็เป็นเรื่องของการพยายามรักษาวัฒนธรรมทางด้านภาษาไว้